

Anne Swärd: Jackie

[AM/31 ADMIN](#)

Tyttö ja hirviö – RIITTA VAISMAA (1.7.2021)

Jackien koulu on juuri päättynyt. Heti seuraavana päivänä hän hyppää junaan ja suuntaa skoonelaisesta pikkukylästä Tukholmaan. Alivuokralaisasunto on ainoa etukäteen tehty valmistelu. Jackie odottaa ison kaupungin sykettä, helteistä kaupunkia ja seikkailuita. Lähes hengen vievään seikkailuun tyttö ei ole valmistautunut.

Juna pysähtyy illalla yllättäen tunneiksi keskelle ei mitään. Tyttö on huomannut ohimennen komean joskin hieman nuhjuisen ja itseään kymmenkunta vuotta vanhemman miehen. Mies kuulee tytön samaan aikaan kirkkaan ja käheän naurun. Mies kulkee junassa ja etsii äänen lähdeä. Hän paikallistaa tytön, joka ei ehdi edes astua pääkaupunkiin, ennen kuin hänen kohtalonsa voi arvata sinetöidyn.

Juna saapuu kaupunkiin keskellä yötä, jolloin vuokra-asuntoon ei tietenkään voi mennä. Mies tarjoaa yöpaikan ja taksikyydin. Vaikka tyttö on varautunut, hän lähtee miehen mukaan tämän outoon ullakkoasuntoon. Tyttö saa nukkua rauhassa, ja herätessään hän on asunnossa yksin. Tytön villi ja vapaa kesä voi alkaa. Kumpikaan ei silti unohda toistaan. Mies on merkinnyt tytön itselleen, tyttö suuntaa tutkimaan uutta ympäristöään.

Tyttö alkaa käydä piirtämässä alastonmallia saadakseen pohjaa taidekouluun pyrkimiselle. Hän alkaa käydä yliopiston luennoilla, hän saa orastavia ystävyksiä ja työpaikan lehdenjakajana ja sittemmin elokuvateatterissa. Hän rakastaa kaupungin katuja, varsinkin öisiä. Hän ei kaihda yksinäisyyttä. Kaikki alkaa sujua suurin piirtein toiveiden mukaisesti.

Anne Swärd on erikoistunut hankalien ja komplisoitujen ihmissuhteiden kuvaukseen. *Jackie* ei tee poikkeusta. Romaani on trilleri, ja päähenkilön puolesta saa todella jännittää. Hänen puolestaan pitää myös pelätä ja ahdistua, vaikka samalla aktiiviseksi ja neuvokkaaksi kuvatus tytön saamattomuus pahan edessä vaivaannuttaa. Psykopaatin uhriksi joutuminen lamaannuttaa, eikä avun hakeminen tunnu mahdolliselta. Siitä seuraisi Jackien mielestä vain vielä pahempaa.

Odotusten mukaisesti mies ja tyttö kohtaavat. Mies on aina vain mies, mikä korostaa hänen salaperäisyyttään ja myös salaisuuksiaan, erillisyyttään ja outoa menneisyyttään. Hän ei käy töissä, rahaa on joskus mutta ei koskaan paljoa. Myös tyttö yrittää alkuun säilyttää itsenäisyytensä. Hän sanoo nimekseen Jackie, jonka hän on poiminut Jackie Kennedystä näkemästään dokumentista. Jackie kuvastaa tytölle vaikeudet voittavaa menestyjää. Mies toki vaatii saada tietää tytön oikean nimen, mutta käyttönimenä on koko ajan Jackie, vaikka nimi ei todellakaan ole enne.

Mies on taitava manipuloija, ilmeinen psykopaatti, ja nopeasti hän kietoo Jackien täysin valtaansa. *Jackien* outo tunneilmasto hämmentää. Pari tuntee toisiaan kohtaan selvästi intohimoa. Romanin markkinoinnissa puhutaan rakkaudesta ja riippuvuudesta ja niiden hiuksenhienosta eroista. Rakkauden paloa on kuitenkin vaikea *Jackiessa* nähdä, ei tytössä, miehessä vielä vähemmän.

Outo tunteiden kylmyys tai aitojen lämpimien tunteiden puute on hämmentävää. Riippuvuus kyllä syntyy nopeasti, mutta aidolta tilanne ei tunnu edes Jackien osalta. Jos jompi kumpi vaikuttaisi aidosti rakastuneelta, tapahtumia olisi helpompi ymmärtää. Vaikka parilla parhaiten sujuu seksi ja sen avulla usein päästään ikävistä tilanteista, kumpikaan ei tunne täyttä tyydytystä. Jackie analysoi asiaa mielessään mutta ei tee johtopäätöksiä. Miehen tunteet pysyvät pääosin piilossa. Tässä on outo ristiriita. Lopulta on vain pelkoa ja kauhua.

Jackie on miehelle pakkomielle. Hänet täytyy sitoa ja alistaa. Pahat merkit ovat nähtävillä varsin pian. Mies on henkisesti häiriintynyt, mikä on nopeasti selvää lukijalle, valitettavasti ei tytölle ainakaan täysin. Mies pyrkii piilottelemaan menneisyytensä, niin perheensä kuin muutkin suhteensa. Jackie ei ole miehen ensimmäinen tyttöystävä. Edelliselle on käynyt vielä huonommin kuin Jackielle. Siis erittäin huonosti.

Miehen taustaa Swärd valottaa kuitenkin jonkin verran. Jackie katsoo miehen mallin tulleen isältä. Kun nyrkki on tarpeeksi heilunut, äiti jättää miehen isän, vaikka joutuukin poikiensa kanssa köyhyyteen. Mies on äidilleen katkera ja julma.

Miehen nyrkki puhuu. Jackie tietää, että jo ensimmäisen kerran pitäisi olla viimeinen. Jo pian Jackie osaa odottaa väkivaltaa. Vaikka eroyritykset kariutuvat yksi toisensa jälkeen, kun mies stalkkaa olan takana, meni Jackie minne tahansa, Swärd ei perustele riittävästi Jackien reaktioita. Hyvinvointi-Ruotsissa olisi ollut mahdollista jo 1980-luvulla saada apua. Romaanin tapahtumat tosin voisivat valitettavasti tapahtua vielä 2020-luvullakin. *Jackie* on mitä suurimmassa määrin ajankohtainen.

Romaanissa on vähän henkilöitä. Mies käy ilmeisesti ehdonalaisvalvojan ja samalla terapeutin puheilla olemassa vaiti. Toinen miehen kontakti on samassa talossa asuva salaperäinen Paula, joka selvästi on tuntenut miehen nuorukaisesta alkaen. Paulalla on kanttia sanoa miehelle tämän käytöksestä. Paulalle mies voi edes jonkin verran avautua. Seksisuhteesta tarvitaan maksu. Paulasta olisi ollut kiinnostavaa lukea enemmän. Hänen roolinsa jää askarruttamaan.

Jaana Nikulan suomennos toistaa hyvin Swärdin kalsean ja etäännyttävän kerronnan.

Anne Swärd (s. 1969) asuu Skoonessa. *Jackie* on hänen neljäs suomennettu romaaninsa. Swärd on vuodesta 2019 Ruotsin akatemian jäsen.

Riitta Vaismaa on kirjallisuuskriitikko